

LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO TARYBA

Asociacija, Stoties g. 5, Akademija,
LT-58343 Kėdainių raj., tel. (8 6) 233 5978,
faks. (8 6) 233 5978, el. p. lzumtaryba@gmail.com
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 124110246

LR Ministrui Pirmininui
Ingridai Šimonytei

2021-08-25 Nr. 20210825-1

DĖL SUSITIKIMO SU LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO TARYBA IR DISKUTUOTINŲ ŽEMĖS ŪKIO SEKTORIUI AKTUALIŲ KLAUSIMŲ

Situacija Lietuvos žemės ūkio sektoriuje ir toliau drastiškai blogėja. Žemės ūkio produkcijos gamintojui tenka nepagrįstai maža galutinių maisto produktų kainos dedamosios dalis. Didžioji dalis tenka perdirbėjui ir prekybininkui. Žemdirbiai susiduria ne tik su COVID-19 sukeltais sunkumais, augančiomis darbo sąnaudomis ir žaliavų kaštais, bet ir su neapibrėžtumu dėl sekančio BŽŪP finansinio laikotarpio finansavimo galimybių ir didėjančių reikalavimų:

1. Iki 2027 m. Lietuvos žemdirbiai ir toliau gaus vienas mažiausių tiesioginių išmokų Europos Sąjungoje, geriausiu atveju šiek tiek artėsimė prie 90 proc. ES tiesioginių išmokų vidurkio. Investicijoms lėšų bus 15 proc. mažiau. Neramu, kad ES šalims paliekama teisė perkėlinėti lėšas tarp ramsčių. Taip labai paprastu būdu sudaromos galimybės finansiškai pajėgesnėms ES šalims narėms pasididinti kaimo plėtros vokus bei tuo pačiu paremti investicijas kaimo vietovėse iš nacionalinių biudžetų. Jei Lietuva vėl neras politinės valios adekvačiam kaimo plėtros priemonių kofinansavimui, Lietuvos ūkininkams gali tapti neįmanoma konkuruoti su kitų ES šalių ūkininkais dėl nevienodo investicijų rėmimo masto. Taip pat svarbu, kad KPP lėšos būtų skiriamos pirminei žemės ūkio ir maisto gamybai, kitu atveju žemės ūkis trauksis. Lietuvos ateities ekonomikos DNR plane bei ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonėse (angl. – RRF) žemės ūkiui papildomai finansuoti lėšų neskirta, tuo tarpu kitų ES valstybių Vyriausybės pasinaudojo šia galimybe papildomai paremti savo žemdirbius, suvokdamos būtinybę užsitikrinti apsirūpinimą maistu. Kokių priemonių ketina imtis Vyriausybė, kad paremtų Lietuvos žemės ūkio sektorių ir stiprintų jo konkurencingumą?
2. Įgyvendinant Žaliojo kurso tikslus, didelė našta teks visiems žemės ūkio sektoriams, ypač grūdų augintojams, nes būtent jie turės sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas ir pasiekti Lietuvos nusimatyto emisijų mažinimo tikslą žemės ūkiui (visų pirma azoto suboksido ir anglies dvideginio išsiskyrimą į aplinką), bei pesticidų sumažinimo tikslą. Kaip šis tikslas bus pasiektas nepadarant žalos žemdirbiams (kas yra numatyta Bioįvairovės strategijoje), jei 2021-2027 metų laikotarpiu tam nėra numatyta jokie finansavimo?
3. Ekologinio ūkininkavimo priemonę žemės ūkio ministerija siūlo finansuoti iš pirmojo ramsčio. Tai reiškia, kad visi kiti žemdirbiai, net ir patys tvariausi ūkiai, kad ir kiek ekoschemų beįgyvendintų, negaus 100 proc. tiesioginių išmokų. Ekologinis ūkininkavimas nėra niekuo pranašesnis už tradicinį ūkininkavimą klimato kaitos ir bioįvairovės požiūriu. Tai įrodo ir Gottingeno universiteto mokslininkų atliktas naujausias tyrimas

(<https://doi.org/10.1016/j.tree.2021.06.010>). Ar yra teisinga, kad viena praktika yra išskiriama iš kitų ir finansuojama visų likusių žemdirbių sąskaita?

4. Lietuvos Respublikos žemės ūkio Ministro įsakymo „Dėl Lietuvos Kaimo Plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos srities „Parama investicijoms į žemės ūkio produktų perdirbimą, rinkodarą ir (arba) plėtrą“ įgyvendinimo taisyklėse pažymėta, jog nebus remiama veikla, susijusi su pirminiu žemės ūkio produktų perdirbimu. Toks taisyklių pakeitimas stabdytų naujų kooperatyvų steigimąsi ir esamų stiprėjimą. Atkreipiame dėmesį, jog žemės ūkio kooperatyvams 2007-2013 m. ir 2014-2020 m. programiniuose laikotarpiuose priemonė „Parama investicijoms į žemės ūkio produktų perdirbimą, rinkodarą ir (arba) plėtrą“ buvo pagrindinė ir bene vienintelė priemonė, padedanti kurti kooperatyvų infrastruktūrą ir tapti realiu rinkos dalyviu. Kokiomis priemonėmis ketinama įgyvendinti Vyriausybės programoje numatytą nuostatą, jog bus skatinama kooperacija žemės ūkyje?
5. Kitos ES valstybės narės vertina Bioįvairovės strategijos, strategijos „Nuo lauko iki stalo“ poveikio vertinimą augalininkystei, bendrai žemės ūkiui, ūkininkų pajamoms ir tarptautinei prekybai. Ar Lietuva planuoja tokį poveikio vertinimą, prieš priimant nacionalinius sprendimus?
6. Būtina suteikti prioritetą ūkininkaujantiems nenašiose žemėse – šiai veiklai reikalingos didesnės sąnaudos, ūkininkai gauna iš hektaro mažesnę pelningumą. Nenašiose žemėse ūkininkaujantiems ūkiams skirstant investicinę paramą turi būti skiriamas prioritetas, tokiu būdu prisidedant prie regionų plėtros ir paramos sklaidos. Ūkininkaujantiems vietovėse, turinčiose gamtinių ar kitų specifinių kliūčių būtina atkurti pagal ES reglamentus priklausančias išmokas. Be to, Lietuvos nederlingų žemių naudotojai turi būti informuoti apie planuojamą finansinę paramą, kad galėtų planuoti būsimą paramą.
7. Kokiomis priemonėmis planuojama gaivinti sparčiai nykstantį pieno sektorių? Tai vienas didžiausių pramonės sektorių, sukuriančių didžiulę pridėtinę vertę. Skirtingai, nei likusioje ES, Lietuvoje šis sektorius balansuoja ant išnykimo ribos.
8. Išmokų mažinimas ir ribojimas - į išmokų viršutinės ribos nustatymą neįskaičiavimas atlyginimų bei susietumo taikymas, ūkiams atsakingiems už didžiąją dalį produkcijos, gali kliudyti investicijoms, reikalingoms ES ekologiniame susitarime nustatytiems tikslams pasiekti, bei kaimo socialinio teisingumo sukūrimui.
9. Žemės ūkio verslui keliami itin ambicingi tikslai dėl Žaliojo kurso įgyvendinimo. Šių tikslų įgyvendinimas neįmanomas be mokslo sukurtų inovatyvių sprendimų. Ar numatoma skirti didesnę dėmesį žemės ūkio prisitaikymo prie naujų sąlygų moksliniams tyrimams ir inovacijoms? Šiuo metu dauguma tyrimų nukreipiami į Vilniaus universiteto mokslininkų vykdomus tyrimus, įvardijant žemės ūkį, kaip nereikšmingą sektorių. Lietuvos žemės ūkio taryba išskyrė artimiausiu metu būtinus tokius mokslinius tyrimus:
  - Žaliojo kurso susitarimo veiksmų plano įgyvendinimo Lietuvoje poveikio žemės ūkiui vertinimas (ex ante);
  - Nacionalinių ekoschemų sukūrimas;
  - Aplinkosauginių išlaidų ūkiuose apskaičiavimo metodikos parengimas;
  - Inovatyvių kooperacijos modelių, skatinančių kooperaciją, parengimas.
10. Taip pat reiškiamame susirūpinimą dėl planuojamos mokesčių sistemos žemės ūkyje, nepagrįstos ekonominiu vertinimu ir moksliniais argumentais, pokyčių. Vėl planuojama apmokestinti vandenį, naudojamą gyvulininkystėje bei daržovių laistymui, panaikinti lengvatinį akcizo tarifą dyzeliniam kurui. Visa jėga kertama per žemės ūkio stuburą – gyvulininkystę, nors čia kuriamos gerai apmokamos darbo vietos, sukuriama pridėtinė vertė, sprendžiami užimtumo, socialiniai klausimai. Nekreipiama dėmesio, kad į socialinį

sąlygiškumą labai stipriai apeliuoja ir Europos Komisija. Kur nuves tokia trumparegiška valstybės vizija?

Lietuvos žemės ūkio tarybos pirmininkas

Jonas Vilionis

LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO TARYBA
Kodas 304850472
Stoties g. 5, Akademija
58343 Kėdainių r.

Mob. tel. +370 615 85255
El. paštas: lzumtaryba@gmail.com

A/s LT234010051004295821
Luminor Bank AS